

ULUDAĞ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİ ÖĞRETİM ÜYELERİNİN "TIPTA UZMANLIK SINAVI" HAKKINDAKİ GÖRÜŞLERİNİ İÇEREN BİR ANKET ÇALIŞMASININ DÜŞÜNDÜRDÜKLERİ

Dr. Kayıhan PALA*, Dr. Alpaslan TÜRKKAN*

1991 yılının Eylül ayında Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim Üyelerinin TUS (Tıpta Uzmanlık Sınavı) hakkındaki görüşlerini, Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin o güne değin TUS'da aldığı sonuçların değerlendirilmesini ve genel olarak TUS'un uzmanlık öğrencisi seçiminde ve yerleştirilmesinde uygun olup olmadığını araştırmak amacıyla iki pratisyen hekim tarafından bir anket çalışması planlandı. Bu çalışmaya bir halk sağlığı uzmanı standart anket formunun düzenlenmesi aşamasında ve üç UÜTF son sınıf öğrencisi de anketin öğretim üyelerine ulaştırılması ve geri toplanması aşamasında katkıda bulundular. Anket formları 104 öğretim üyesinden 103'üne ulaştırıldı. Anket formu ulaştırmayan bir öğretim üyesi çalışma sırasında yurt dışındaydı. Öğretim üyelerinden biri 12. soru nedeniyle anketi yönlendirici bulduğunu ve yanıtlamayacağını bildirdi. Bir öğretim üyesi anket formunu yitirdiğini belirtti. 22 öğretim üyesi ise anketi gerekçe göstermeksizin yanıtlamadı. Toplam 15 sorudan oluşan ve içinde açık uçlu sorular da bulunan anket çalışması 79 öğretim üyesinin katılımıyla gerçekleştirildi.

Ankete katılan öğretim üyelerinden 49'u profesör, 22'si doçent ve 8 tanesi de yardımcı doçent'ti. Ankete katılan öğretim üyelerinin bilim dallarına göre sayıları ve akademik ünvanları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1 : Ankete katılan öğretim üyelerinin bilim dallarına ve akademik ünvanlarına göre dağılımı

Öğretim Üyesi	Temel Bilimler	Dahili Bilimler	Cerrahi Bilimler	Bilim Dalını Belirtmeyen	Toplam
Profesör	6	20	22	1	49
Doçent	4	7	10	1	22
Yardımcı Doçent	—	3	5	—	8
Toplam	10	30	37	2	79

Ankete katılan öğretim üyelerine çalışmakta oldukları bilim dalı, akademik kariyerleri, hekim ve öğretim üyesi olarak kaç yıldır bu uğraşı sürdürdükleri soruları yöneltildikten sonra "Türkiye'de tıp fakültesi mezunları arasında uzmanlaşma eğilimi sizce fazla mıdır?" biçiminde bir soru yöneltilmiş ve öğretim üyelerinden 63'ü (% 79,74) "Evet", 14'ü (% 17,72) "Hayır" ve 2'si (% 2,53) "Bilmiyorum" şeklinde yanıtlamışlardır.

T.B.M.M. Araştırma Komisyonu'nun 1991 yılında yayınladığı 3 ciltlik Türkiye'de Tıp Eğitimi kitaplarında, öğrenci boyutu ile ilgili yapılan araştırmada 1989-1990 öğretim yılı mezunlarının "çok" ile "tam" arasında ihtisas yaparak uzman olmayı istedikleri anlaşılmaktadır. Yine aynı araştırmada U.Ü.T.F. 1989-1990 öğretim yılı mezunlarının ihtisas yapmayı istemeyenler % 0, az isteyenler % 4, orta derecede ihtisas yapmayı isteyenler % 17, ihtisas yapmayı çok isteyenler % 27 ve kesinlikle ihtisas yapmayı isteyenler % 52 olarak belirlenmiştir.

1991 yılında İzmir Tabip Odası Pratisyen Hekimler Komisyonu'nun İzmir bölgesinde yaptığı bir ankette yeni mezun hekimlerin uzmanlaşma eğilimi % 83.7 olarak belirlenmiştir.

Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Halk Sağlığı ABD tarafından 1990 yılında Kocaeli ilinde kamu kesiminde görev yapmakta olan pratisyen hekimlere yapılan bir anket çalışmasında ise hekimlerin % 90.3 ü ilk fırsatta uzmanlaşmak istediklerini belirtmişlerdir.

Bu durumda ülkemizde tıp fakültesi mezunları arasında uzmanlaşma eğiliminin yurt çapında oldukça ağır bastığı, neredeyse yüz hekimden seksen beşinin "uzman olmayı" istediğinin saptanmış olmasına rağmen, bizim anketi uyguladığımız öğretim üyelerinden 16'sının (% 20.25) bu gerçeğin farkında olmadıkları sonucuna varılabilir.

Ülkemizde pratisyen hekimler arasında uzmanlaşma eğiliminin fazla olduğunu söyleyen öğretim üyelerine bu eğilimin nedenlerinin yazılması istendiğinde, öğretim üyelerinin 10 tanesi (% 15,87) pratisyen hekimlerin çalışma ortamı ve koşullarının

* Bursa Tabip Odası delegesi

olumsuzluğunu, 22 tanesi (% 34,92) pratisyen hekimlerin bilgi ve beceri olarak kendilerini yetersiz hissetmelerini, 11'i (% 17,46) pratisyen hekimlere verilen eğitimin yetersizliğini, 24'ü (% 38,09) pratisyen hekimlerin ekonomik koşullarının yetersizliğini, 4'ü (% 6,34) pratisyen hekimlerin kariyer yapma isteklerini, 9'u (% 14,28) pratisyen hekimlerin uzman hekimlerin yanında kendilerini rahat hissetmediklerini, 6'sı (% 9,52) devletin koruyucu hekimlikten daha çok tedavi edici hekimliğe önem verdiğini ve bu durumu pratisyen hekimleri iş doyumundan uzaklaştırdığını, 3'ü (% 4,76) pratisyen hekimliğin tüm icapları ile yapıldığı takdirde uzmanlıktan daha güç oluşunu, 3'ü (% 4,76) öğrencilikten başlayarak bir uzmanlık dalına eğilimin oluştuğunu, 20'si (% 31,74) toplumun hekimi "uzman" olarak görmek istediğini ve son olarakta 3 öğretim üyesi (% 4,76) aile hekimliği kavramının Türkiye'de olmasının hekimleri uzmanlaşmaya yönelttiği görüşünü belirtmişlerdir.

Ankette öğretim üyelerine ÖSYM'nin kendilerinden TUS için soru isteyip istemedikleri ve kendilerinin ÖSYM'ye soru gönderip göndermedikleri sorulmuş, 52 öğretim üyesinden (% 5,82) soru istendiği, 23'ünden (%29,11) soru istenmediği ve dört öğretim üyesinin (% 5,06) kendisinden soru istenip istenmediğini bilmediği anlaşılmıştır. Soru istenenlerden 34'ünü (% 65,38) profesörler, 15'ini (% 28,84) doçentler ve 3'ünü (% 5,76) yardımcı doçentler oluşturmaktadır. Soru istenen öğretim üyelerinden 35'i (% 67,80) ve kendisinden soru istenmediği halde bir yardımcı doçent, bir doçent ve üç profesör ÖSYM'ye soru gönderdiklerini (toplam 40 öğretim üyesi) belirtmişlerdir. (Tablo 2)

Tablo 2 : U.Ü.T.F. Öğretim Üyelerinin TUS için ÖSYM'ye Soru Gönderme Dağılımı

	Soru İstenen Öğr. üyesi	Soru İstenmeyen Öğr. Üyesi	Soru İstenip İstenmediğini	Toplam
Soru Gönderen Öğr. Üyesi	35	5	—	40
Soru Göndermeyen Öğr. Üyesi	17	18	4	39
Toplam	52	23	2	79

Ankette öğretim üyelerine "Şimdiye kadar yapılan Tıpta Uzmanlık Sınavlarında sizin bilim dalınızla ilgili kaç soru çıkmaktadır?" biçiminde bir soru yöneltilmiş ve bu soruya öğretim üyelerinden 30'u (37,97) doğru yanıt vermiştir. 2 öğretim üyesinin (% 2,53) verdiği rakamlar yanlış bulunmuş, 25 öğretim üyesi (% 31,64) bilmediğini belirtmiş, 22 öğretim üyesi ise (%27,84) bu soruyu boş bırakmıştır.

Öğretim üyelerinin bu soruya verdiği yanıtlar bugüne kadar uygulanan Tıpta Uzmanlık Sınavlarında bilim dallarına ilişkin sorulan soruların sayısal verilerine göre değerlendirilmiştir. Bu sonuca göre Uludağ Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde görevli öğretim üyelerinden 49'unun (% 62,02) Tıpta Uzmanlık Sınavlarında kendi bilim dallarına ilişkin kaç sorunun çıktığını bilmedikleri söylenebilir.

9. soruda öğretim üyelerine "Tıpta Uzmanlık Sınavlarında aile hekimliği uzmanlık dalına yalnızca yabancı dil puanı ile uzmanlık öğrencisi yerleştirilmesi sizce uygun mudur?" diye sorulduğunda öğretim üyelerinden 23'ü (% 29,11) uygun olduğunu, 51'i (% 64,55) uygun olmadığını belirtmişlerdir. 5 öğretim üyesi (% 6,32) bu soruyu yanıtlamamıştır.

Yalnızca "Uygun değildir" diyenler için nedenlerini yazmaları istendiğinde: 8 öğretim üyesi (% 15,68) yabancı dil eğitiminin ülkemizde standarde olmaması nedeniyle bu durumun bir ayrıcalık yarattığını, 5 öğretim üyesi (% 9,80) aile hekimlerinin hastaları ile yabancı dilde ilişki kurmayacakları için böyle bir seçimin uygun olmadığını, 29'u (% 56,86) bilimsel bir yarışta yalnızca yabancı dil bilgisi düzeyinin ayırıcı olamayacağını, mesleki bilginin de ölçülmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Uygun değil diye görüş bildiren öğretim üyelerinden 9'u (% 17,64) ise nedenlerini yazmamıştır.

Ankette daha sonra öğretim üyelerine U.Ü.Tıp Fakültesi'nin TUS'ta başarılı olup olmadığı sorulmuştur. Öğretim üyelerinden yalnızca 3'ü (% 3,79) fakülteyi başarılı bulmuş, 63'ü (%79,74) başarısız bulmuş, 13'ü ise (% 16,45) başarılı olup olmadığını bilmediğini belirtmiştir.

Başarısız bulanlardan bu başarısızlığın nedenlerini yazmaları istendiğinde: 3'ü (% 4,76) TUS Soru Bankası'na U.Ü.Tıp Fakültesi öğretim üyelerinin yeterince soru göndermediklerini, 18'i (% 28,57) eğitimin öğretim çağdaş düzeyde yapılamamasının bu başarısızlığın nedenleri arasında olduğunu, 19'u (% 30,15) derslik, laboratuvar, hastane ve kütüphane olanaklarının yetersizliğinin neden olduğunu, 29'u (% 46,03) öğrenci sayısının fazla olduğunu, 28'i (% 44,44) öğrencilerin yetersizlikleri ve bilgi almada isteksiz olduklarını, 7'si (% 11,11) U.Ü.Tıp Fakültesi'nde TUS'a yönelik bir eğitim verilmediğini, 1'i (% 1,58) öğrencilerin yabancı dil bilgisinin yetersizliğini, 5'i (% 7,93) ise öğretim üyelerinin öğrenciler ile yeterince ilgilenmediğini belirtmişlerdir.

Anketin daha sonraki bölümünde öğretim üyelerinden TUS öncesi ve TUS sonrası birlikte çalıştıkları uzmanlık öğrencilerini çeşitli konularda değerlendirmeleri istenmiştir. (Tablo 3).

12. Soruda "Tıpta Uzmanlık Sınavlarında, hep bazı fakültelerin başarılı, bazılarının ise başarısız olmasının sizce nedeni nedir?" biçiminde bir soru yöneltilen öğretim üyelerinden 1'i bu soruyu yönlendirici bularak anketi yanıtlamayı reddetmiş;

Tablo 3 : Uzmanlık öğrencilerinin TUS öncesinde ve TUS sonrasında çeşitli konulardaki bilgi, beceri ve yeteneklerine göre öğretim üyeleri tarafından değerlendirilmesi

Uzmanlık Öğrencilerinin	TUS Öncesi			TUS Sonrası		
	Yeterli	Yetersiz	Yanıt Yok	Yeterli	Yetersiz	Yanıt Yok
Bilgi Düzeyi	36 (%45,56)	17 (%21,51)	26 (%32,91)	43 (%54,43)	9 (%11,39)	27 (%34,17)
El Becerisi ve Bil. Dal. Yatkınl.	43 (%54,43)	7 (%8,86)	29 (%36,70)	41 (%51,89)	9 (%11,39)	29 (%36,70)
Bilim Dalı Çalış. ile uyumu	48 (%60,75)	4 (%5,06)	27 (%34,17)	43 (%54,43)	8 (%10,12)	28 (%35,44)
Literatür İzleme	30 (%37,97)	20 (%25,31)	29 (%36,70)	35 (%44,30)	16 (%20,25)	28 (%35,44)
Yabancı Dil Bilgisi	31 (%39,24)	22 (%27,84)	26 (%32,91)	31 (%39,24)	22 (%27,84)	26 (%32,91)
Sosyal İlişkiler	48 (%60,75)	4 (%5,06)	27 (%34,17)	40 (%50,63)	13 (%16,45)	26 (%32,91)

10 öğretim üyesi (% 12,65) bu soruyu yanıtsız bırakmış, 2 öğretim üyesinin (% 2,53) yanıtları ise değerlendirme dışı bırakılmıştır. (Değerlendirme dışı bırakılan ilk yanıt "Detaylı incelemek gerekir", ikinci yanıt ise "Daha iyi yetişmeleri" biçimindeydi.) Soruyu yanıtlayan öğretim üyelerinden 30'u (% 44,77) fakültelerin eğitim sistemlerinin farklı olması ve başarılı tıp fakültelerindeki eğitimin iç denetiminin iyi işlediğini, 29'u (% 40,29) başarılı fakültelerdeki öğrencilerin ÖSYM sınavında daha yüksek puan alarak o fakülteleri seçen daha başarılı öğrenciler olduklarını, 18'i (% 26,86) TUS soru hazırlama tekelinin başarılı fakültelerin elinde olduğunu, yalnızca 2'si (% 2,98) TUS Soru Bankası'na U.Ü.Tıp Fakültesi öğretim üyeleri tarafından yeterince soru gönderilmediğini, gönderilen az sayıdaki soruların da sınavda kullanılmadığını, 29'u (% 43,28) fakültelerdeki öğrenci sayısı ile öğretim üyesi sayısı arasındaki oranın dengesiz olduğunu, 19'u (% 28,35) fakültelerin fizik kapasite olarak aralarında çok büyük farklar olduğunu ve 7'si (% 10,44) TUS'ta başarılı fakültelerde öğrencilere TUS'a yönelik bir eğitim verildiğini belirtmişlerdir.

Bu sorunun hazırlanması sırasında o güne değin yapılan Tıpta Uzmanlık Sınavlarının sonuçları değerlendirilmiş ve bazı fakültelerin hep başarılı oldukları değerlendirilmiş ve bazı fakültelerin hep başarılı oldukları, buna karşın bazı fakültelerin ise başarı sıralamasında hep son sıralarda yer aldıkları saptanmıştır. Bu saptamaya ilişkin veriler ÖSYM Başkanlığı'ndan alınmıştır.

Öğretim üyelerinden bazılarının - 29 öğretim üyesi (% 40,29) - Tıpta Uzmanlık Sınavlarındaki başarı ile öğrencilerin tıp fakültelerine giriş puanları arasında bir ilişki kurmaları üzerine bu konu araştırılmıştır.

ÖSYM Başkanlığı'ndan alınan verilerin ışığında bazı fakülteler için böyle bir iddiada bulunulsa bile, üniversite giriş puanları daha düşük olmasına rağmen TUS'da başarılı sonuçlar alan tıp fakülteleri ile üniversite giriş puanları daha yüksek olduğu halde TUS'da başarılı olamayan tıp fakültelerinin varlığı bu iddianın tümüyle geçerli olamayacağını düşündürmektedir. (Tablo 4)

Tablo 4 : Tıp Fakültelerinin ÖSYM Giriş Puanlarına Göre Sıralamaları ile Tıpta Uzmanlık Sınavlarındaki Başarı Durumlarının Karşılaştırılması

	Üniversite Adı	ÖSYM Giriş Puanlarına Göre Tıp Fakülteleri Sıralaması (1986)	TUS Puanlarına Göre Tıp Fak. Sıralaması (1992)
Sıralamayı	Hacettepe Ü.T.F.	1	1
	Akdeniz Ü.T.F.	11	11
	Koruyan	10	9
	19 Mayıs Ü.T.F.	14	15
	Fakülteler	16	17
	K.T.Ü.T.F.	19	20
Başarılı	Fırat Ü.T.F.	21	14
	Erciyes Ü.T.F.	17	12
	Çukurova Ü.T.F.	12	8
	Marmara Ü.T.F.	5	2
	Ankara Ü.T.F.	6	3
	Fakülteler	22	19
	Atatürk Ü.T.F.	8	6
Başarısız	GATA	9	13
	Cerrahpaşa T.F.	4	7
	9 Eylül Ü.T.F.	7	10
	Anadolu Ü.T.F.	13	16
	Fakülteler	15	18
	Selçuk Ü.T.F.	15	18
	Dicle Ü.T.F.	18	21
	Çapa T.F.	2	4
	Ege Ü.T.F.	3	5
Cumhuriyet Ü.T.F.	20	22	

Bir sonraki soruda öğretim üyelerine Tıpta Uzmanlık Sınavı'nın iyi yanları sorulmuş ve 26 öğretim üyesi (% 32,91) TUS öncesindeki değerlendirmede varolan özelliğin kaybolduğunu, 45 öğretim üyesi (% 56,96) TUS sayesinde bilimsel düzeyi daha iyi olan öğrencilerin bilim dallarına geldiğini, 56 öğretim üyesi (% 70,88) ise TUS ile tüm Türkiye'deki hekimlerin bir uzmanlık eğitimine başlayabilmek için eşit şansa sahip olduklarını belirtmişlerdir. Bir öğretim üyesinin "Hekimler arasında sınavı onur kırıcı-moral bozucu buluyorum" biçimindeki yanıtı değerlendirme dışında bırakılmıştır.

Ardından öğretim üyelerine TUS'un kötü yanlarına ilişkin bir soru yöneltilmiştir. 22 öğretim üyesi (% 27,84) TUS ile hekimin uzmanlık öğrenciliği yapacağı dala özgü bilgi ölçümünün yapılamadığını, 49 öğretim üyesi (% 62,02) TUS'ta sözlü bir değerlendirmenin olmaması nedeniyle seçilecek uzmanlık öğrencilerinin bilim dalına uygunluklarının belirlenemediğini, 45 öğretim üyesi (% 56,96) ülkemizde standart bir tıp eğitimi verilmemesi nedeniyle TUS sorularının hekimler tarafından farklı yorumlanabildiğini ve bu durumun olumsuz olduğunu, 1 öğretim üyesi (% 1.26) TUS nedeniyle hekimlerin istedikleri branştan çok puanlarının tuttuğu branşta uzman-

lık eğitimine başladıklarını, 1 öğretim üyesi (% 1.26) TUS nedeniyle hekimlerin istedikleri şehirde değil, puanlarının tuttuğu şehirde uzmanlık eğitimine başladıklarını belirtmişlerdir.

Anketin son sorusunda öğretim üyelerine, "Uzmanlık öğrencilerinin TUS kanalı ile bilim dallarına yerleştirilmesi sizce uygun mudur?" diye sorulduğunda: 43'ü (%54,43) uygun olduğunu, 25'i (%31,64) uygun olmadığını, 4'ü (% 5,06) uygun olup olmadığını bilmediğini belirtmişlerdir. 7 öğretim üyesi (% 8.86) bu soruyu yanıtlamamıştır. Bu soruya "uygun değildir" diye yanıt verenlerden "Tıpta uzmanlık öğrencileri sizce nasıl seçilmelidir?" diye yanıt istendiğinde: 19'u (% 76) merkezi bir baraj sınavı sonrasında istenilen bilim dalına başvurulması gerektiğini, 1'i (% 4) merkezi bir baraj sınav sonrasında merkezi bir branş sınavı ile bilim dalına uzmanlık öğrencisi yerleştirilmesi gerektiğini, 2'si (% 8) uzmanlık öğrencilerini eskiden olduğu gibi her fakültenin kendisinin seçmesi gerektiğini belirtmişlerdir. 3 öğretim üyesi (% 12) ise TUS bu biçimiyle uygun değildir diye sorumuzu yanıtladığı halde, nasıl bir yöntemle uzmanlık öğrencisi seçilebileceğine ilişkin herhangi bir görüş belirtmemiştir.